

بهار خوش گهواره

مجموعه پنجاه و نه شماره
انتساب و شش ماه اول و دوم

ادبیت و خوش‌شیرین‌نویسی

محمود فرشچیان از نگاه هنرمندان ،
هنرشناسان و منتقدین ایرانی و غیر ایرانی

■ مقدمه و گردآورنده : ناصر میرباقری - احسان میرباقری

■ خوشنویسی روی جلد : اسرافیل شیرچی

■ طراحی و صفحه آرایی : محمد زمانیان

■ لیتوگرافی : جامع هنر

■ صحافی : گوهر

■ چاپخانه : خانه فرهنگ و هنر گویا

■ تیراژ : ۱۰۰۰ جلد

■ چاپ اول : بهار ۱۳۹۵

■ شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۷۶۱۰-۹۵-۷

سہ آغاز

مائے مسرت و مباهات من است کہ خوانندہ را بہ جہان رویا کو نہ محمود فرشیان خوشامد گویم. جہان او برستی قلم و سحر آمیزی است کہ در آن واقعیت و خیال در برابر یکدیگر تفرقہ نگرفتہ اند بلکہ با ہم سازی و ہم نوائی تخیل حیرت انگیز بہ ہم آمیختہ و توأم شدہ اند. در نقاشی ہای محمود فرشیان طبیعت و اشیاء را چنان کہ ہستند می توان باز شناخت اما دین حال بطرز راز آمیزی و گرگون گشتہ اند، بدین معنا کہ گرچہ ظاہر آنظر آشنای نماید، لیکن باری و مارت و بیش ہنرمند، کیفیتی فوق العادہ و ناشناختہ یافته اند.

فرآیند گردیسی جالبی کہ محمود فرشیان در رسیدن بہ زنی و تکامل ہنر خویش بہ کاری گیردہ تھا با حدس و گمان دریافتنی است. اواز سنتہای متنوع و پربار و سرشار فرہنگ ایرانی سودی جوید و ہمزمان سہل و آسان بہ جہان معاصر نیز می پردازد. او خاطرہ ہای دیرین میراث سرزمین خود را فرامی خواند تا کہ بچہ اندوختہ ہای خویش را بکشاید و در تاریکی و ارتباط بی واسطہ زمان حال نیز برخورداری می جوید. استاد ی او تادی افو گزشت کہ گذشتہ و حال و آیندہ را در جلوہ گاہی سہل، ہند و والا فارغ از قید زمان بہ ہم می آمیزد. مجموعہ حاضر کہ آثار اخیر فرشیان را در بر می گیرد گواہ زندہ و یرگیہای معنوی استثنائی و بی تردید یگانہ او در مقام یک ہنرمند است و در این بارہ آنچہ بر ہمہ ما مسلم می باشد این است کہ: ہنرمند محمود فرشیان ماندگار خواہد بود.

K. M. M.

کوچ پیرو ماتورا - مدیر کل یونسکو

مقدمه

استاد محمود فرشچیان برجسته ترین هنرمند معاصر

استاد محمود فرشچیان در سال ۱۳۰۸ در شهر هنرپرور اصفهان دیده به جهان گشود. پدرش که مرد هنردوستی بود باتوجه به اشتیاق فرزند به هنر نقاشی او را به کارگاه استاد حاج میرزا آقا امامی رهنمون شد و سپس در هنرستان هنرهای زیبای اصفهان از استاد عیسی بهادری تعلیم گرفت. پس از پایان دوره هنرستان هنرهای زیبای اصفهان به اروپا رفت و چند سالی در آنجا به مطالعه و بررسی آثار نقاشان برجسته غرب همت گماشت و در نتیجه همین مطالعات بود که به ره یافتی تازه از هنر نقاشی با معیارهای جهانی رسید. پس از بازگشت به ایران کار خود را در اداره کل هنرهای زیبای تهران آغاز کرد و پس از مدتی به مدیریت هنرهای ملی و استادی دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران انتخاب گردید. در این مسیر با کار و کوشش مداوم و خلق آثار شگفت‌انگیز، آوازه هنری او در ایران و در فراسوی مرزهای ایران گسترش یافت.

استاد فرشچیان در نقاشی ایرانی به وجود آورنده سبک و مکتب خاصی است که در عین توجه به اصالت مبانی سنتی این هنر، با ابداع شیوه‌های نو، قابلیت و کارایی نقاشی ایرانی را برای بنای اندیشه‌ها و انگیزه‌ها افزایش داده است. او این هنر را با عنایت و با حساسیت و با یک پدیده متکی به شعر و ادبیات و تصویرگری اندیشه و افکار شعرا که غالباً برای تجسم شعر به کار برده می‌شد رها ساخت و رسالت و تعهدی در حد سایر هنرها در نقاشی ایرانی پدید آورد. نقاشی‌های او دارای تخیل بسیار قوی در خلاقیت طرح‌های پر حرکت و با قدرت و متنوع و بسیار از زیبایی‌ها است. نقاشی‌های استاد، آمیزه دلپذیری است از اصالت و نوآوری، در حالی که وی با خطوط روان و ترکیب‌بندی‌های ظریف و مدور، راز و رمزها و اشارات درونی نهفته را در آثار خود به تصویر می‌آورد، در همین حال، با نوآوری در گزینش موضوع و پرداخت اثر به گستره فراتر از قالب‌های مرسوم می‌رسد. مهارت و خلاقیت وی چنان والا و پر قدرت است که هر چه می‌خواهد چه واقع و چه خیال به نقش درمی‌آورد و به یقین می‌توان گفت که در زمره هنرآفرینان یگانه و استثنایی است و در تاریخ هنرهای ظریف و ویژه‌ای که تخصص اوست نامش جاودانه خواهد بود.

رنگ‌های تابناک و مواجی که در آثار استاد دیده می‌شود آیتی از ابتکار است که با مهارت خاص، چنان این رنگ‌ها را همسان و همساز می‌کند که بنیادش مکتوم است و افسانه‌ای به نظر می‌رسد. هر رنگی که خواست احساس او باشد خلق می‌کند و به خدمت می‌گیرد و می‌بینیم که نشانه جاودانگی این آثار توجه به عمق مفاهیم درونی و از همه گیرتر رنگ‌های چشم‌نوازی است که به دل

می‌نشیند و بیننده را مسحور می‌کند و به ژرفای بی‌کران هنری که به افسونگری می‌ماند می‌کشاند، به جایی که در آن همه چیز، فراسوی زمان، شناور است.

آثار استاد فرشچیان که در بیش از صدها نمایشگاه فردی و جمعی در ایران و سایر ممالک جهان بر پا گشته و با استقبال بسیار زیاد روبرو شده معرف شهرت زایدالوصف ایشان در پهنه جهانی است که موزه‌ها و کتابخانه‌ها و مجموعه‌داران شخصی و عاشقان هنر، به داشتن قطعه‌ای از آثار او مباحثات می‌کنند و ارج می‌گذارند.

عمده آثار استاد، در چندین جلد کتاب بسیار نفیس و ارزنده و پوسترها و کارت‌پستال‌های زیبا به چاپ رسیده که دو جلد کتاب هنری او در زمره «برگزیده آثار یونسکو» در پاریس قلمداد گردیده است و به مثابه یادگار نفیسی است که هر علاقه‌مندی به داشتن آنها مسرور می‌باشد. پاداش حقیقی و ارزش هنری و ملی استاد، استقبال بی‌نظیر از سبک و مکتب جدید و شناخته شده او در نقاشی اصیل ایرانی است و به خصوص علاقه‌مندی پویندگان و پیروان بسیاری که در ادامه روش و سبک او به ارائه هنر مشغولند، همچنین دریافت مدال‌ها و جوایز و تقدیرنامه‌های مختلف زیادی از ملل معتبر جهانی است که به صدها مقام والای هنر او را متجلی می‌سازد.

سازمان میراث فرهنگی کشور در صدد آمدن تا فرصتی برای عموم هموطنان عزیز و هنر دوستان جهانی فراهم آورد تا از آثار این هنرمند بزرگ در یک مجموعه فوق‌العاده زیبا بازدید به عمل آورند. به همین منظور ساختمان بسیار آبرومند محلی، در به‌ترین نقطه مجموعه فرهنگی تاریخی سعدآباد آماده و به موزه استاد محمود فرشچیان اختصاص داده شد که در این موزه بالغ بر هفتاد اثر از آثار استاد جمع‌آوری و در معرض تماشا و استفاده همه طبقات قرار گرفته و امروز در زمره یکی از موزه‌های بی‌نظیر درآمده است.

موزه دیگری که به نام استاد فرشچیان دایر گردیده موزه استاد آدنان قدس رضوی است که حدود پانزده عدد از آثار شگفت‌انگیز و بسیار گرانبهادر اهدائی استاد به این موزه عظیم می‌باشد که مورد استفاده و بازدید طبقات مختلف قرار گرفته است. برای استاد گرامی و عزیز - باب فرشچیان آرزوی سلامتی و طول عمر و توفیق روزافزون آرزو نمودیم.

خانه فرهنگ و هنر گویا بر آن شد که نظرات و عقاید اساتید و هنرمندان ایرانی و خارجی را که در مورد شخصیت و آثار هنری استاد فرشچیان مطالبی را به رشته تحریر درآورده اند گردآوری و به صورت یک مجموعه تقدیم هنردوستان قرار دهد. باشد که توانسته باشیم گوشه‌ای از مراتب سپاس و قدرشناسی از این هنرمند جهانی را در این کتاب در اختیار خوانندگان قرار دهیم.

خانه فرهنگ و هنر گویا
ناصر میرباقری - احسان میرباقری